

بسمه تعالی

باسلام

باعنایت به سوالات متعدد درخصوص پرداخت دیه درصورت فوت به علت بیماری کرونا درمحیط کار نظرات کارشناسی تقدیم میگردد،

قانون کارمصوب سال ۳۶۹ در فصل چهارم با عنوان حفاظت فنی و بهداشت کار و درسایرمفاد مستقیما به موضوع صیانت ازنیروی انسانی پرداخته است .

ماده ۸۵- برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور رعایت دستورالعمل هایی که از طریق شورای عالی حفاظت فنی (جهت تامین حفاظت فنی) و وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی (جهت جلوگیری از بیماری های حرفه ای و تامین بهداشت کار و کارگر و محیط کار) تدوین می شود ، برای کلیه کارگاه ها ، کارفرمایان ، کارگران و کارآموزان الزامی است .

تبصره - کارگاه های خانوادگی نیز مشمول مقررات این فصل بوده و مکلف به رعایت اصول فنی و بهداشت کار می باشند .

ماده ۹۱- کارفرمایان و مسئولان کلیه واحدهای موضوع ماده (۸۵) این قانون مکلفند بر اساس مصوبات شورای عالی حفاظت فنی برای تامین حفاظت و سلامت و بهداشت کارگران در محیط کار ، وسایل و امکانات لازم را تهیه و در اختیار آنان قرار داده و چگونگی کاربرد وسایل فوق الذکر را به آنان بیاموزند و در خصوص رعایت مقررات حفاظتی و بهداشتی نظارت نمایند . افراد مذکور نیز ملزم به استفاده و نگهداری از وسایل حفاظتی و بهداشتی فردی و اجرای دستورالعمل های مربوط کارگاه می باشند .

ماده ۹۲- کلیه واحدهای موضوع ماده (۸۵) این قانون که شاغلین در آنها به اقتضای نوع کار در معرض بروز بیماری های ناشی از کار قرار دارند باید برای همه افراد مذکور پرونده پزشکی تشکیل دهند و حداقل سالی یک بار توسط مراکز بهداشتی درمانی از آنها معاینه و آزمایش های لازم را به عمل آورند و نتیجه را در پرونده مربوط ضبط نمایند .

تبصره ۱- چنانچه با تشخیص شورای پزشکی نظر داده شود که فرد معاینه شده به بیماری ناشی از کار مبتلا یا در معرض ابتلا باشد کارفرما و مسئولین مربوطه مکلفند کار او را بر اساس نظریه شورای پزشکی مذکور بدون کاهش حق السعی ، در قسمت مناسب دیگری تعیین نمایند .

تبصره ۲ - در صورت مشاهده چنین بیماری، وزارت کار و امور اجتماعی مکلف به بازدید و تایید مجدد شرایط فنی و بهداشت ایمنی محیط کار خواهد بود.

ماده ۹۵ - مسئولیت اجرای مقررات و ضوابط فنی و بهداشت کار بر عهده کارفرما یا مسئولین واحدهای موضوع ذکر شده در ماده (۸۵) این قانون خواهد بود. هر گاه بر اثر عدم رعایت مقررات مذکور از سوی کارفرما یا مسئولین واحد، حادثه ای رخ دهد، شخص کارفرما یا مسئول مذکور از نظر کیفری و حقوقی و نیز مجازات های مندرج در این قانون مسئول است.

تبصره ۱ ماده ۹۶: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول برنامه ریزی، کنترل، ارزشیابی و بازرسی در زمینه بهداشت کار و درمان کارگری بوده و موظف است اقدامات لازم را در این زمینه به عمل آورد.

ماده ۱۴۷ - دولت مکلف است خدمات بهداشتی و درمانی را برای کارگران و کشاورزان مشمول این قانون و خانواده آنها فراهم سازد

ماده ۱۵۶ - دستورالعمل های مربوط به تاسیسات کارگاه از نظر بهداشت محیط کار مانند غذاخوری، حمام و دستشویی برابر آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تصویب و به مرحله اجرا در خواهد آمد.

درد قانون مسئولیت مدنی، قاعده این است که هر کسی مسئول کارهای خود باشد و جبران خسارت وارده را علی الاصول کسی بر عهده دارد که خطایی مرتکب شده است یا دستور ارتکاب آن را داده است و وسایل ارتکاب آن خطا را فراهم نموده است.

سوالاتی که مطرح است:

الف: بیماری کرونا و ویروس، آیا بیماری شغلی و حادثه حین کار است؟

ب: دولت به عنوان حکمران، آیا متولی اصلی سلامت جامعه است و مسئولیت تمامی ملت بر عهده دولت است؟

ج: بر اساس الزامات به موجب ماده ۹۵ قانون کار، کارفرما در قبال هر گونه خسارت از جمله فوت کارگر در بیماری کرونا، مسئولیت حقوقی و کیفری دارد؟

در پاسخ به سوال الف :

ایمنی مفهومی است که به مجموع شرایطی اطلاق میگردد که جمع آن، عنصر پیشگیری از حادثه و بیماری در محیط کار را تقویت میکند و توان اجزای محیط برای کاهش هزینه ها را افزایش میدهد و در نتیجه با توجه به تعریف قانون کار و مواضع رویه قضایی میتوان گفت هر محیطی که متعاقب دستور کارفرما و همچنین به مقتضای امکاناتی که کارفرما در اختیار کارگر قرار می دهد، محیط کار قلمداد شده و مقررات قانون کار را شامل میگردد و مسئولیت کارفرما نسبت به ایمنی محیط کار آنطور که در قوانین موضوعه کار استنباط میشود گستره تعهدات کارفرما نسبت به ایمنی در محیط کار در سه بخش میباشد.

۱: رعایت ضوابط فنی و بهداشت محیط کار: ایمنی محیط کار از جهت فنی کاری پیچیده و تخصصی است و همچنین هزینه های این امر در بسیاری از موارد سنگین خواهد بود. بموجب همین شرایط، قانون کار در ماده ۸۵ قانونکار، شورای عالی حفاظت فنی را در کنار وزارت بهداشت بعنوان نهاد تخصصی صالح در این امر تعیین ضوابط ایمنی و بهداشت محیط کار تعیین کرده است. در ماده ۸۶ با بیان ترکیب شورا دغدغه های قانونگذار از تشکیل چنین شورایی بخوبی مشخص است که این شورا به هدف صدور دستورالعملها و ملاک های تخصصی جهت ایجاد ایمنی در محیط کار میباشد و این محیط ها بنا به تصریح قانون کار محدود به کارگاه های مشمول قانون کار نخواهد بود و کارگاه های کوچک و خانوادگی نیز موظف به رعایت مقررات این ماده هستند.

۲: نظارت بر ایمنی و بهداشت محیط کار: گذشته از ایمنی کارگاه و وسایل کار، نقش نظارتی کارفرما بر کارگر نیز در سلامت محیط کار و پرهیز از حوادث زیانبار و بیماری شغلی موثر است. نگاهی به حوادث و بیماری شغلی نشان میدهد که در بسیاری از موارد این بخش از تعهد کارفرما میباشد.

در ماده ۹۲ قانون کار، کارفرما باید برای کارکنان خود پرونده پزشکی تشکیل دهد و این پرونده هر سال با انجام آزمایش ها و معاینات پزشکی باید روزآمد گردد. از دیگر موارد تعهد نظارتی کارفرما، نظارت کارفرما بر گزارش های کارگران محیط کار است و در صورتی که نسبت به رفع خطرات اعلام شده اقدامی انجام ندهد، تقصیر کارگر برای کارفرما، غیرقابل استناد خواهد بود.

۳: آموزش ضوابط و مقررات ایمنی مطابق ماده ۹۱ قانون کار، کارفرما علاوه بر تعهد به تهیه امکانات و وسائل لازم برای رعایت شرایط ایمنی، موظف به آموزش کاربرد وسایل به کارکنان میباشد و در این صورت کارگران ملزم به رعایت مقررات و استفاده از وسایل ایمنی خواهند بود.

از این رو به نظر میرسد، بیماری کرونا ویروس نه بیماری شغلی حین کار است و نه حادثه حین کار، درهیچیک از مقرره و الزامات مفاد مذکور به طور مستقیم اشاره نشده است و براساس بررسی های بعمل آمده تاکنون دستورالعمل یا پروتکلی برای بیماری کرونا از سوی مراجع ذیصلاح براساس مقررات مذکور برای محیط کار صادر نگردیده است. بنابراین تازمانی که دستورالعمل یا آئین نامه مشخص از سوی مراجع ذیصلاح براساس قانون صادر نگردیده باشد مقصر دانستن کارفرما دارای ابهام خواهد بود.

هرچند دولت این اختیار را دارد به خاطر مصالحی، صاحبان صنایع را مجبور به رعایت نکاتی کند و برای جلوگیری از خسارات احتمالی، قوانینی را بر خلاف قواعد عمومی وضع نماید و این نکته در ضامن نمودن صاحبان صنایع وجود دارد.

در پاسخ به سوال ب :

استنباط میگردد، دولت متولی اصلی سلامت جامعه است و به عنوان حکمران، مسئولیت تمامی ملت برعهده دولت است و باید در زمان شیوع بیماری هایی مانند بیماری کرونا، کلیه هزینه های مرتبط با آن را پذیرفته و پرداخت کند و نسبت به شیوع آن پیش گیری نماید و هر نوع مسئولیت کارگران بخش خصوصی در زمان بروز بیماری کرونا ویروس وفق اصل ۲۹ قانون اساسی برعهده دولت است که می بایست هزینه های آن از محل درآمدهای عمومی که در حساب های خزانه داری کل متمرکز است، به عموم مردم از جمله کارگران پرداخت شود اما اگر دولت کلیه هزینه های دوران بحران و هزینه های پیشگیری و بهداشتی مربوط به بیماری کرونا ویروس را به کارفرمایان پرداخت نموده و کارفرمایان آن را در اختیار کارگران قرار ندهند و یا تجهیزات رادر کارگاه فراهم نکنند، براساس قوانین، کارفرمای متخلف در قبال هر گونه خسارت از جمله فوت کارگر، مسئولیت حقوقی و کیفری دارد.

در پاسخ به سوال ج :

قوانین کار و تامین اجتماعی به عنوان قوانین آمره شناخته می شوند، از همین روتامین اجتماعی مقررات حمایتی خاصی برای روابط کارگر و کارفرما وضع نموده است و قوانین کار در تأمین ایمنی محیط کار بسیار مؤثرند. قانون کار جمهوری اسلامی ایران نیز از این امر غافل نبوده و در فصل چهارم علاوه بر ایجاد نهادی تخصصی، برای ابلاغ ضوابط ایمنی و اعتباردهی به ابلاغیه های وزارت بهداشت، وظایف کارفرما را در جهت ایجاد چنین شرایطی روشن ساخته است.

کارگر و کارفرما بر مبنای قرارداد کار که در آن شرایط مقرر نموده اند در مقابل یکدیگر دارای حقوق و تکالیفی هستند، لذا در صورتی که هر یک از کارگران و کارفرمایان در انجام تعهدات قراردادی خود تقصیر نمایند و به گونه ای موجب ورود ضرر و زیان مادی و معنوی به طرف دیگر و یا اشخاص ثالث گردند، مطابق قانون دارای مسئولیت مدنی و کیفری بوده و ملزم به جبران خسارت های ناشی از آن خواهند شد.

کارفرما علاوه بر این که مسئول تامین مالی و پرداخت حق الزحمه کارگر می باشد در مواقعی که به دلیل عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بهداشتی در کار موجب ورود خسارت جانی یا مالی به کارگر شود با احراز شرایطی در برابر کارگر زیان دیده ، مسئولیت مدنی خواهد داشت و همچنین کارگرنیز در برابر کارفرما مسئولیت دارد.

(هرکس بدون مجوز قانونی عمدا یا در نتیجه بی احتیاطی ، به جان، سلامت یا مال یا سایر حقوق اشخاص لطمه وارد نمایند و موجب ضرر مادی یا معنوی شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود است.)

به عبارت دیگر باید گفت وقوع حادثه یا بیماری در کار صرفاً به معنای مقصر بودن کارفرما نیست و در برخی موارد ممکن است به دلیل تقصیر کارگران و یا حوادث غیرمترقبه رخ بدهد. در صورت وقوع بیماری وحادثه‌ای اگر کارفرما بتواند رعایت ضوابط فنی و نظارت کافی بر کار را از جانب خود اثبات نماید و همچنین دلایلی مبنی بر غیرطبیعی بودن و یا سوء عمل کارگر ارائه نماید ، کارفرما از مسئولیت مبری می شود و هر شخص دیگری که وقوع حادثه زیانبار قابل استناد به او باشد ملزم به جبران خسارت ها خواهد شد.

انشالله ، این بیماری منحوس به کمک احاد مردم و مسئولین از کشورمان رخت بندد. ۹۹۰۱۱۳

مشاوراناق – محمد اصابتی